השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא פב.

על המשכון. בשעת הלוואה משמע: **ומתני'.** שהלוהו פירות: **אי הכי קמה ליה מתני' דלא כרבי עקיבא.** דקתני אכל אם הלוהו מעות שומר חנם ואנן קיימא לן במסכת סנהדרין (דף פו.) בהלוהו מתני' מתם משנה רבי מאיר מתם מיפלגי ספרי ר' שמעון והלוהו אליבא דר' עקיבא: **לימא.** ר' אליעזר ור' עקיבא: **בדלא שוי שיעור זוזי קא מפלגי ובדשמואל פליגי.** דאי בדשוי מודה ר' אליעזר לגוביינא שקליה ובדלא שוי פליגי דלרבי אליעזר ליה דשמואל דאמר אכוד אלפא זוזי וסבר דקביל לגוביינא הא ליה לרבי אליעזר דכיון דלא שוי לזכרון דברים בעלמא הוא דנקיט ליה ושומר חנם הוא ור' עקיבא אית ליה דשמואל ואמר סבר וקביל בתומת משכון וכל כמה דלא מיהדרי ליה לא לגבי: **דכולי עלמא ליה להו דשמואל.** דלרבי אליעזר לא מפסיד אלא כלום ולר' עקיבא אינו מפסיד אלא כנגד המשכון: **שקוה משכון.** לכל מילי להתחייב בתוספין: **אימור דאמר ר' יצחק במשכנו אצל בשעת הלואתו.** דהא קרא במשכנו ע"י שליח כ"ד כתיב דכתיב לעיל מיניה בחוץ תעמוד ומוקמינן לה לקמן (דף קיג.) בשליח כ"ד והוה ולאי קני דלגוביינא שקליה וליכא לדמוייה למשכנו בשעת הלואתו ובהך פלוגתא דרבי אליעזר המלוה על המשכון קתני: **וכבא בשומר אבידה קא מיפלגי.** דטעמא דר' עקיבא משום דשומר שכר מלוה הוא והעוסק במלוה פטור מן המצוה דאי בעי לא יהיב ריפתא לעניא: **שומר אבידה.** שמצא אבידה והכניסה אל תוך ביתו דכתיב (דברים כב) והשבתו אל תוך ביתך: **בשומר שכר.** מצוה: **לימא דרב יוסף פליגי.** דהא רבה ודאי תנאי היא דהא ר' עקיבא אית ליה דרבה ואית ליה לאוקמי פלוגתייהו בטעמא אחריבא דהא דהדרן בכמה טעמי ולא אתוקמא אלא לרב יוסף מי מיבעיא למימר תנאי דר' אליעזר אית ליה דרב יוסף: **בשומר אבידה דכולי עלמא אית להו דרב יוסף.** כלומר רבה הוא דתחיק לאוקמי מילתיה כתנאי אכל רב יוסף אמר לך רבי אליעזר נמי קאי כוותי היכא דאיכא מצוה כגון שומר אבידה והכא היינו טעמא דפטור דקא סבר אין כאן מצוה

מסורת הש"ס

א) שבועות מג:, ב) שם מד. פסחים לא: ניעין לו. קדושין מ:, ג) [עי' תוס' ע"ב], ד) לעיל כט. ב"ק נו: שבועות מד. נדרים לג:, ה) ל"ל שוה, ו) [בכורות מט:], ז) [כילה ד:].

מוסף רש"י

קתא. כיס יד (שבועות מג:). אבד קתא דמגלא אבד אלפא זוזי. דסבר וקבל, אבל כל זמן שהן קיימין על כרחו בינה חוטי, אם מלוה מתם הוא, מתם מלוה שנשים יום, ואם פירש לו זמן כשיגיע זמנו יפרע, ולא מלי למימר סברת וקבלת, דאי לאם מתנון קבלה, לאם פרשון לא קבלה, וכיון דקבלה לאם מתנון כל כמה דלא מהדר ליה משמוטה לא נבי ולא מלי פטר נפשיה בדמי שוויו (שם). מגין לבעל חוב שקונה משכון. כל ימי הלוואה המשכון קנוי לו ואם נאנס חייב בתוספין, שחייב עליו לא כשומר חנם ולא כשומר שכר שפטורין בתוספין, אלא טולו ברשותו ובשמירתו עומד (פסחים לא:). ולך תהיה צדקה. בהנאת הבעל מחיב, אי אמרת קונה משכון אינה צדקה בהא שיהיה שייך בשלמתא, שהשאיל לו זה דבר הקנוי לו, ואם אינו קונה, צדקה בהשכנה זו מגין, על שלו שכב (שם). שלא בשעת הלואתו. כגון ע"י כ"ד, דבהכי משתעי קרא, דכתיב לעיל מיניה בחוץ תעמוד והאיש וגו', ואמר מר זה שליח כ"ד (שבועות מד:) שומר אבידה. הכניס אבידה חבירו לביתו, דכתיב ואספתו אל תוך ביתך (ב"ק נו:). כשומר חנם. ואינו חייב אלא בפשיעה (לעיל כט:). בשומר שכר. וחייב בגנייבה ואבידה, דשומר שכר מצוה הוא, דהעוסק במצוה פטור מן המצוה (שם) אי: שכר מצוה (שבועות מד:). לימא דרב יוסף תנאי היא. דמלתא דרבה ודאי תנאי היא, דר' עקיבא אית ליה דרבה, אלא דרב יוסף מי לימא תנאי היא, מי מצי לאוקמי לר' אליעזר כותיה (שם).

הלוהו על המשכון קתני אלא לא קשיא כאן שהלוהו מעות כאן שהלוהו פירות והא מדקתני סיפא ר' יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שכר מכלל דלתנא קמא לא שני ליה כולה רבי יהודה היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הלוהו על המשכון שומר שכר במה דברים אמורים שהלוהו פירות אבל הלוהו מעות שומר חנם שרבי יהודה אומר הלוהו מעות שומר חנם הלוהו פירות שומר שכר אי הכי קמה לה מתני' דלא כרבי עקיבא אלא מחוורתא מתניתין דלא כר' אליעזר לימא בדלא שוי משכון שיעור זוזי ובדשמואל קא מיפלגי [6]דאמר שמואל האי מאן דאושפיה אלפא זוזי לחבריה ואנח ליה קתא דמגלא עילוייהו אבד קתא דמגלא אבדו אלפא זוזי אי בדלא שוי משכון שיעור זוזי דכולי עלמא [7]אית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור זוזי וקא מיפלגי בדר' יצחק [8]דאמר ר' יצחק [9]מנין לבעל חוב שקונה משכון שנאמר [10]ולך תהיה צדקה אם אינו קונה משכון צדקה מנא ליה מכאן לבעל חוב שקונה משכון ותסברא [11]אימור דאמר ר' יצחק במשכנו שלא בשעת הלוואתו אבל משכנו בשעת הלוואתו מי אמר אלא משכנו שלא בשעת הלוואתו כולי עלמא אית להו דרבי יצחק והכא במשכנו בשעת הלוואתו ובשומר אבידה קא מיפלגי [12]דאיתמר שומר אבידה רבה אמר כשומר חנם רב יוסף אמר כשומר שכר לימא דרב יוסף תנאי היא לא בשומר אבידה דכולי עלמא אית להו דרב יוסף והכא במלוה

נימא בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קמיפלגי. פי' בקונטר' אבל בדשוי הוי לכ"ע ש"ש ושילהי שבועת הדיינים (שבועות דף מג: ושם מד. ד"ה מאי) יש ספרים דגרסי ה"ד אי בדשוי שיעור זוזי מ"ט דרבי אליעזר אלא בדלא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע כפ"ה דבשוי מודו כ"ע וקשה דא"כ אמאי קאמר מתניתין דלא כר' אליעזר לוקמה בדשוי שיעור זוזי ותיתי כב"ע וכ"ת הא דקאמר דמתניתין דלא כרבי אליעזר היינו לפי המסקנא דפליגי בדשוי שיעור זוזי וכדרב יוסף דהא לרבה דהלכתא כוותיה פליגי לפי המסקנא בדשמואל כדפי' בפ"ב לעיל (דף מט. ושם ד"ה והוי) ומיהו יש לומר דלא מצי לאוקמי מתני' בדשוי וכב"ע דאין סברא שיחלוק רבי יהודה על רבי אליעזר ור' עקיבא אלא ולאי ממני' בדלא שוי איירי אכל קשה כיון דבשוי שיעור זוזי לכולי עלמא אבדו מעותיו אם כן בדלא שוי מה שכנגד המשכון נמי אבדו לכ"ע ואם כן אמאי יסבע לרבי אליעזר שאבד המשכון בלא פשיעה מה מרויח מאותה שבועה והלא המעות שכנגד המשכון אבד אפי' לא פשע והיתרים על המשכון יטול אפי' פשע במשכון כיון דלית ליה לדשמואל וכ"ת כמו שפירש בקונטרס דהיכא דלא [13]נקט שיעור זוזי אפילו כנגד המשכון לא יפסיד לר' אליעזר משום דלא נקטיה אלא לזכרון דברים בעלמא זה אין נראה לאי בדשוי אבדו מעותיו אף על גב דלית ליה לדשמואל אם כן ע"כ לא אבדו אלא מטעמיה דרב יוסף דמשום מצוה הוי ש"ש ומהאי טעמא נמי יפסיד מה שכנגד המשכון בדלא שוי דהא כ"ש שעשה מצוה שהלוהו על המשכון מועט ועוד דלפי גירסת הספרים היה משמע כרב יוסף וקי"ל כרבה כדפרישי' בפ' אלו מציאות (שם) ומיהו יש לומר דבדשוי הוי לכ"ע שומר שכר ולא מטעמי' דרב יוסף אלא מטעמיה דשמואל דמשיב כאילו פירש אבד המשכון אבדו מעותיך וכי לא שוי שיעור זוזי בשעת הלואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים בעלמא ואפילו כנגד המשכון לא משיב כאילו פירש אינה דרבי אליעזר מ"מ דומק הוא ונראה לפרש לימא בדלא שוי ובדשמואל קמיפלגי פי' אף בדלא שוי ובדשמואל קמיפלגי ולא בדר' יצחק ורב יוסף דבטעמייהו לא מצי פליגי אלא בדשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי בדרבי יצחק כדמסיק ולא בדרב יוסף דקי"ל כרבה ופליגי בדשמואל בין בדשוי ובין בדלא שוי דר' אליעזר ליה דשמואל ולהכי לא איכא אף מה שכנגד המשכון דמאחר טעם יפסיד כיון דליה ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ואבדו מעותיו אפילו היתירים על המשכון והא דקתני מתניתין שומר שכר לאו דוקא דהא אי ליתא לא שייך אמעות יתירים על המשכון אלא כלומר כדין ש"ש דמפסיד הכל בגנייבה ואבידה ולא באונסין ח"ל מתניתין איירי בדשוי דסתם משכון שוה כנגד כל החוב ולכך קרי ליה ש"ש:

לא דכולי עלמא ליה להו דשמואל. בפרק שבועת הדיינים (שבועות דף מג: ושם ד"ה מתני') פריך לשמואל מדתנן פלא הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שוה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרס בספרים וכן פי' בקונטרס מתניתין בדפרים כי קאמר שמואל בלא פרש להאי גירסא ח"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית להו דשמואל דאי ר' אליעזר אית ליה דשמואל למה יסבע ויטול נהי דלית ליה דרבי יצחק מטעמא דשמואל יפסיד הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ש בדשוי ואי איירי בדפרש שלא יפסיד לא היה חולק ר' עקיבא אבל לפי גרסת ר"ת דגרס התם מתני' בדלא פרש ושמואל בדפרש שיאבד כל מעותיו וכן נראה לר"ת עיקר דאין סברא שיאבד כל מעותיו בדלא פרש וה"פ למאן דמוקי פלוגתייהו בדשמואל דר' אליעזר לית ליה דשמואל ואף על גב דפרש לא יועיל דאמתמתא היא וכיון דלא איבד מעות היתירים על המשכון גם מה שכנגד המשכון לא הפסיד דאמר באחיהו נשך (לעיל דף פו: ושם) דמי קאמר ליה קני לגוביינא ור"ע סבר דלא מקרי אמתמתא אלא היכא שאמר להסמיך חבירו על דבריו כגון אם אוכיר ולא אעביד אשלם אלפא זוזי אבל הכא המלוה מחל כל חובו אם יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר הכא כולי עלמא אית להו דשמואל היכא דפרש והכא בשוי שיעור זוזי ולא פרש ובדר' יצחק קמפלגי דהא הלכתא כוותיה דשמואל דרב נחמן ורהרדעי ס"ל כוותיה התם ויש לומר דסבר גמרא דאי בדפרש מפסיד כל החוב בדלא פרש נמי מפסיד כנגד המשכון דמה שכנגד המשכון כדפרש דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית להו דשמואל דא"כ לר' אליעזר למה יסבע ויטול כל מעותיו דמה שכנגד המשכון יש לו להפסיד כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל בדפרש ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום דקאמר הכא כולי עלמא אית להו דשמואל ואין זו ראיה שכן דרך הגמרא לומר דכולי עלמא אית להו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי למימר כולי עלמא אית להו ועוד דלפי האמת דקי"ל כרבה פליגי בדשמואל וקאי רבי עקיבא ומתניתין בדשמואל וא"כ קי"ל כדשמואל ואע"ג דרב פליג עליה דהא בפרק הזהב (לעיל דף מח: ושם) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואיתו שוה אלא פלג ובשבועות (דף מד:) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל ח"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע לאיסורא איתמר והלכה כרב באיסורי[1] ה"ג דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל בדיני ועוד דר' יוחנן פליג אדרב בערבון וסבר כשמואל וקיימא לן [2]רב ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכרב נחמן קיימא לן בדיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

לימא דרב יוסף תנאי היא. פירש בקונטרס דרבה ולאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק שני (דף מט. ושם ד"ה והוי) דרבה ולאי לאו תנאי ומוקי פלוגתייהו בדשמואל וכולי עלמא אית להו דרבה אבל לרב יוסף כי נמי פליגי בדשמואל ר' אליעזר דלאו כוותיה: במלוה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com

עין משפט נר מצוה

צ א ב מיי' פ"י מהל' שמירת הנ"ל ח ועיין בהשגות ובנמ"ח ובל"מ סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' עב סעי' כ ועי"ש בהגה"ה:

תורה אור השלם

ו הָשֵׁב תָּשִׁיב לוֹ אֶת הָעֲבוֹט כֹּבֵא הַשֶּׁמֶשׁ וְשָׁכַב בְּשַׂלְמָתוֹ וּבֵרַכְךָ וְלָךְ תִּהְיֶה צְדָקָה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: דברים כד יג